

Lekcja

Temat: Partie polityczne

1. Partie polityczne – definicja i podział

a. Czym jest partia polityczna?

- Dobrowolna organizacja zrzeszająca obywateli dążących do sprawowania władzy.
- Członkiem może zostać każda osoba powyżej 18. roku życia.
- Skupia ludzi o podobnych poglądach na funkcjonowanie państwa i społeczeństwa.
- Tworzy program polityczny – zbiór celów i działań, które chce zrealizować.

b. Podział partii politycznych

- Prawicowe – konserwatyzm, tradycyjne wartości, wolny rynek.
- Lewicowe – równość społeczna, państwowa opieka socjalna, interwencjonizm gospodarczy.
- Centrowe – połączenie elementów prawicowych i lewicowych.

c. W praktyce programy partii często łączą elementy różnych ideologii. Przykładowo, partia prawicowa może popierać postulaty lewicowe w wybranych kwestiach.

2. Funkcje partii politycznych

- Kształtowanie opinii i postaw politycznych – edukacja obywateli, kreowanie debat publicznych.
- Udział w wyborach – promocja programu, zdobywanie poparcia, walka o władzę.
- Reprezentacja społeczeństwa – wyrażanie i obrona interesów obywateli oraz grup społecznych.
- Wyłanianie elit politycznych – kształcenie liderów zdolnych do pełnienia funkcji państwowych.

3. Rodzaje partii politycznych:

a. Partie prawicowe (prawica)

- Silna władza państwowa.
- Sprzeciw wobec dużych wydatków na cele socjalne.
- Ograniczony wpływ państwa na gospodarkę.
- Podkreślanie roli tradycji, religii i wartości narodowych.

b. Partie centrowe (centrum)

- Umiarkowane, kompromisowe stanowisko.
- Aktywność obywatelska jako fundament państwa.
- Unikanie skrajności w polityce gospodarczej i społecznej.
- Neutralność światopoglądowa sądów.

c. Partie lewicowe (lewica)

- Państwo bliskie obywatelom, wspierające grupy słabsze społecznie.
- Duży udział państwa w gospodarce.
- Oddzielenie Kościoła od państwa.
- Liberalne podejście do kwestii światopoglądowych i obyczajowych.

4. Rywalizacja między partiami politycznymi

a. Cel partii – zdobycie władzy i realizacja programu politycznego.

b. Metody zdobywania poparcia:

- Promowanie postulatów poprzez media.
- Obietnice dotyczące korzyści dla społeczeństwa (np. wsparcie finansowe, podwyżki).
- Krytyka konkurencyjnych partii i ich propozycji.
- Nagłaśnianie nieetycznych działań politycznych przeciwników.

c. Okres wyborczy – intensyfikacja rywalizacji:

- Składanie atrakcyjnych obietnic społecznych i gospodarczych.
- Kampania wyborcza:
  - Spotkania z wyborcami.
  - Aktywność w mediach społecznościowych.
  - Plakaty, ulotki, reklamy w telewizji.
  - Filmy promujące partię i jej kandydatów.

5. Systemy partyjne

- a. System jednopartyjny
    - W parlamencie zasiada tylko jedna partia.
    - Charakterystyczny dla państw totalitarnych.
    - Zakaz działalności innych ugrupowań politycznych.
  - b. System dwupartyjny
    - W parlamencie dominują dwie partie.
    - Partia z większą liczbą miejsc samodzielnie tworzy rząd.
    - Przykład: USA (Republikanie i Demokraci).
  - c. System wielopartyjny
    - W parlamencie funkcjonuje kilka partii.
    - Często żadna nie uzyskuje większości – konieczne są koalicje rządowe.
    - Typowy dla większości państw europejskich (np. Polska, Niemcy).
6. Sprawowanie władzy w demokracji
- Wybory parlamentarne – kluczowe dla kształtu władzy.
  - Partia zwycięska najczęściej tworzy rząd.
  - Warunek skutecznych rządów – poparcie większości parlamentarnej.
  - Brak większości → trudności w uchwalaniu ustaw, ryzyko odwołania rządu.
  - Koalicje rządowe – sojusz partii w celu uzyskania większości parlamentarnej.
  - Program koalicyjny – wspólnie uzgadniane cele i działania.
  - Opozycja – partie, które nie weszły do rządu, kontrolują i krytykują jego działania.
7. Polska scena polityczna
- a. System wielopartyjny – wiele ugrupowań, brak dominacji jednej partii.
  - b. Próg finansowania:
    - Partie z min. 3% głosów (6% dla koalicji) otrzymują fundusze z budżetu państwa.
  - c. Główne ugrupowania polityczne
    - Prawica: Prawo i Sprawiedliwość (PiS), Konfederacja.
    - Centrum: Platforma Obywatelska (PO), Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), Polska 2050.
    - Lewica: Nowa Lewica.
  - d. Historia rządów
    - 2005–2007 – rządy PiS z koalicjantami.
    - 2007, 2011 – zwycięstwo PO, koalicja z PSL.
    - 2015, 2019 – samodzielne rządy PiS.
    - 2019, 2023 – KO (z PO na czele) startuje jako koalicja.
  - e. Wybory 2023
    - Wyniki:
      - PiS – ponad 35% głosów (najwięcej, ale bez większości).
      - KO, PSL, Polska 2050 i Nowa Lewica – większość w Sejmie → utworzenie rządu koalicyjnego.
      - Konfederacja także w parlamencie.
    - Rekordowa frekwencja:
      - 74% uprawnionych do głosowania.
      - Ponad 80% w największych miastach.
8. Jak utworzyć partię polityczną w Polsce?
- a. Wymagania dla założycieli:
    - Obywatele Polski, którzy ukończyli 18 lat.
  - b. Procedura rejestracji:
    - Zebranie co najmniej 1000 podpisów pełnoletnich obywateli.
    - Złożenie wniosku o rejestrację w Sądzie Okręgowym w Warszawie.
  - c. Działalność partii:
    - Musi działać zgodnie z Konstytucją RP i na podstawie statutu.
    - Trybunał Konstytucyjny ocenia zgodność partii z ustawą zasadniczą.
    - Zakaz działalności dla ugrupowań:

- Totalitarnych.
- Nawołujących do nietolerancji narodowościowej i rasowej.

WERSJA SKRÓCONA

Temat: Partie polityczne

1. Definicja i podział

- Organizacja obywateli dążących do sprawowania władzy.
- Tworzy program polityczny.
- Podział:
  - **Prawica** – konserwatyzm, wolny rynek.
  - **Lewica** – równość społeczna, interwencjonizm.
  - **Centrum** – połączenie elementów obu nurtów.

2. Funkcje partii

- Kształtowanie opinii publicznej.
- Udział w wyborach.
- Reprezentacja społeczeństwa.
- Wyłanianie elit politycznych.

3. Rodzaje partii

- **Prawicowe** – tradycja, wolny rynek, ograniczona rola państwa.
- **Centrowe** – kompromisowe stanowisko, neutralność światopoglądowa.
- **Lewicowe** – opieka społeczna, państwowa gospodarka, sekularyzm.

4. Rywalizacja polityczna

- Zdobywanie poparcia: media, obietnice, krytyka przeciwników.
- Okres wyborczy: kampania, spoty, reklamy, media społecznościowe.

5. Systemy partyjne

- **Jednpartyjny** – dominacja jednej partii, brak konkurencji.
- **Dwupartyjny** – rywalizacja dwóch dominujących partii (np. USA).
- **Wielopartyjny** – koalicje rządowe, typowe dla Europy.

6. Sprawowanie władzy w demokracji

- Wybory → zwycięska partia tworzy rząd.
- Koalicje w przypadku braku większości.
- Opozycja kontroluje rząd.

7. Polska scena polityczna

- **System wielopartyjny** – brak dominacji jednej partii.
- **Finansowanie** – partie z min. 3% (lub 6% dla koalicji) dostają fundusze państwowe.
- **Główne ugrupowania:**
  - Prawica: PiS, Konfederacja.
  - Centrum: PO, PSL, Polska 2050.
  - Lewica: Nowa Lewica.
- **Wybory 2023:**
  - PiS – najwięcej głosów, ale brak większości.
  - KO, PSL, Polska 2050, Nowa Lewica – rząd koalicyjny.
  - Rekordowa frekwencja (74%).

8. Tworzenie partii w Polsce

- **Wymagania:** min. 18 lat, 1000 podpisów.
- **Rejestracja:** Sąd Okręgowy w Warszawie.
- **Działalność:** zgodność z Konstytucją, zakaz treści totalitarnych i dyskryminacyjnych.

PYTANIE SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

---

1. Partie polityczne – definicja i podział

1. **Czym jest partia polityczna?**
→ Dobrowolna organizacja obywateli dążących do sprawowania władzy.
  2. **Kto może zostać członkiem partii?**
→ Każdy obywatel Polski powyżej 18. roku życia.
  3. **Jakie są główne typy partii według ideologii?**
→ Prawicowe, lewicowe i centrowe.
  4. **Czy programy partii zawsze odpowiadają jednej ideologii?**
→ Nie – często łączą elementy różnych ideologii.
-

2. Funkcje partii politycznych

1. **Jakie są główne funkcje partii politycznych?**
→ Kształtowanie opinii, udział w wyborach, reprezentacja społeczeństwa, wyłanianie elit.
  2. **Co oznacza funkcja wyłaniania elit politycznych?**
→ Przygotowywanie i promowanie osób do pełnienia funkcji publicznych.
-

3. Rodzaje partii – poglądy

1. **Jakie poglądy głosi prawica?**
→ Konserwatyzm, wolny rynek, ograniczony socjal, tradycyjne wartości.
  2. **Co charakteryzuje partie centrowe?**
→ Umiarkowanie, kompromisowość, aktywność obywatelska, unikanie skrajności.
  3. **Jakie stanowisko wobec Kościoła przyjmuje lewica?**
→ Opowiada się za oddzieleniem Kościoła od państwa.
-

4. Rywalizacja między partiami

1. **Co jest głównym celem partii politycznej?**
→ Zdobyć władzę i realizacja programu.
  2. **Jakie działania są podejmowane w czasie kampanii wyborczej?**
→ Spotkania z wyborcami, media społecznościowe, plakaty, reklamy, filmy promocyjne.
  3. **Jak partie zdobywają poparcie?**
→ Poprzez postulaty, obietnice, krytykę konkurencji, nagłaśnianie nieetycznych działań.
-

5. Systemy partyjne

1. **Czym jest system jednopartyjny?**
→ Istnieje tylko jedna partia, inne są zakazane (np. w państwach totalitarnych).
  2. **Jak działa system dwupartyjny?**
→ Dwie partie dominują, jedna rządzi, druga jest opozycją (np. USA).
  3. **Czym charakteryzuje się system wielopartyjny?**
→ Wiele partii, często konieczne tworzenie koalicji (np. Polska).
-

6. Sprawowanie władzy w demokracji

1. **Jak partia zdobywa władzę w demokracji?**
→ Poprzez wygranie wyborów parlamentarnych.
  2. **Co się dzieje, gdy żadna partia nie ma większości?**
→ Tworzy się koalicja – sojusz kilku partii.
  3. **Jaką rolę pełni opozycja?**
→ Kontroluje i krytykuje działania rządu.
-

7. Polska scena polityczna

1. **Jaki system partyjny obowiązuje w Polsce?**
→ System wielopartyjny.
  2. **Które partie należą do prawicy, centrum i lewicy?**
→ Prawica: PiS, Konfederacja;
→ Centrum: PO, PSL, Polska 2050;
→ Lewica: Nowa Lewica.
  3. **Jakie partie utworzyły rząd po wyborach w 2023 roku?**
→ KO, PSL, Polska 2050 i Nowa Lewica – rząd koalicyjny.
  4. **Jaka była frekwencja w wyborach 2023?**
→ 74% ogółem, ponad 80% w dużych miastach.
-

8. Tworzenie partii politycznej

1. **Ile osób musi poprzeć wniosek o rejestrację partii?**
→ Minimum 1000 pełnoletnich obywateli.
  2. **Gdzie składa się wniosek o rejestrację partii?**
→ W Sądzie Okręgowym w Warszawie.
  3. **Kiedy Trybunał Konstytucyjny może zakazać działania partii?**
→ Gdy partia ma charakter totalitarny lub nawołuje do nienawiści.
-

Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych [fragment]

Art. 1. 1. Partia polityczna jest dobrowolną organizacją, występującą pod określoną nazwą, stawiającą sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej. [...]

Art. 4. Organy władzy publicznej są obowiązane do równego traktowania partii politycznych. [...]

Art. 6. Partie polityczne nie mogą wykonywać zadań zastrzeżonych w przepisach prawa dla organów władzy publicznej ani zastępować tych organów w wykonywaniu ich zadań.

Źródło: Dz.U. z 1997 r. Nr 98, poz. 604.

- Na podstawie tekstu wytłumacz, czym jest partia polityczna.
- Omów relacje organów władzy publicznej i stronnictw politycznych.

Praca z tekstem

1. Definicja partii politycznej

Na podstawie art. 1 ustawy, partia polityczna to dobrowolna organizacja działająca pod określoną nazwą. Jej celem jest uczestnictwo w życiu publicznym poprzez wpływanie na politykę państwa lub sprawowanie władzy, przy czym musi to odbywać się metodami demokratycznymi.

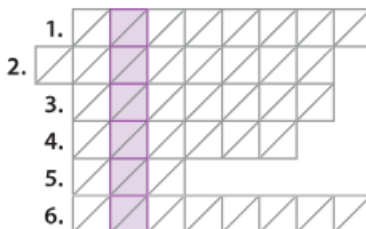
2. Relacje między organami władzy publicznej a partiami politycznymi

- **Zasada równego traktowania** (art. 4) – organy władzy publicznej muszą traktować wszystkie partie polityczne jednakowo, bez uprzywilejowania żadnej z nich.
- **Ograniczenia kompetencyjne** (art. 6) – partie polityczne nie mogą przejmować zadań należących do organów władzy publicznej ani ich zastępować w realizacji obowiązków ustawowych.

- ! 2 Odwiedź serwis internetowy Sejmu RP. Na podstawie zamieszczonych tam informacji podaj nazwy partii politycznych, które wprowadziły swoich przedstawicieli do izby niższej w obecnej kadencji.
- ! 3 Skorzystaj z dostępnych źródeł informacji i przygotuj notatkę na temat jednej z partii politycznych reprezentowanych w Sejmie RP. Przedstaw, w jaki sposób jest ona zorganizowana. Podaj przykłady podejmowanych przez nią działań.
- ! 4 Wymień partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w organach stanowiących Twojej gminy, powiatu i samorządu województwa. Informacji na ten temat poszukaj na stronach internetowych tych samorządów lub w serwisie internetowym Państwowej Komisji Wyborczej.

- 5 Rozwiąż krzyżówkę w zeszyte i wyjaśnij znaczenie otrzymanego hasła.

1. Polityczni przeciwnicy rządu zasiadający w parlamencie.
2. Porozumienie partii politycznych o zbliżonych poglądach, zawierane w celu powołania wspólnego rządu.
3. Zwolennicy tradycyjnych wartości i przeciwnicy nadmiernego wpływu państwa na gospodarkę.
4. Dokument określający nazwę partii i kompetencje jej organów.
5. Skrótowiec określający największą polską partię o poglądach prawicowych.
6. ... wyborcza – działalność, której celem jest przekonanie wyborców do zagłosowania na określone stronnictwo polityczne.

2. Partie polityczne reprezentowane w Sejmie RP X kadencji

W Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej X kadencji (od 2023 roku) zasiadają przedstawiciele następujących partii politycznych:

- **Prawo i Sprawiedliwość (PiS)** – 194 posłów
- **Koalicja Obywatelska (KO)** – 157 posłów
- **Trzecia Droga** (koalicja **Polska 2050** i **Polskiego Stronnictwa Ludowego (PSL)**) – 65 posłów
- **Nowa Lewica** – 26 posłów
- **Konfederacja** – 18 posłów

3. Notatka na temat partii politycznej: Prawo i Sprawiedliwość (PiS)

Organizacja wewnętrzna:

- **Prezes partii:** Jarosław Kaczyński
- **Organy statutowe:**
  - **Komitet Polityczny** – naczelny organ decyzyjny
  - **Rada Polityczna** – organ doradczy
  - **Kongres Partii** – zebranie delegatów
  - **Komisja Rewizyjna** – organ kontrolny

Przykłady działań:

- **Programy społeczne:** wdrożenie programu "Rodzina 500+", mającego na celu wsparcie rodzin z dziećmi
- **Reforma sądownictwa:** przeprowadzenie zmian w systemie wymiaru sprawiedliwości

- **Polityka gospodarcza:** obniżenie wieku emerytalnego oraz wprowadzenie ulg podatkowych dla małych i średnich przedsiębiorstw

4. Partie polityczne w organach samorządowych Stalowej Woli

Rada Miejska w Stalowej Woli:

W ostatnich wyborach samorządowych większość mandatów zdobyli kandydaci związani z Prawem i Sprawiedliwością (PiS). Ponadto w radzie zasiadają przedstawiciele lokalnych komitetów wyborczych, takich jak Forum Mieszkańców oraz Stalowa Wola od Nowa – Powiat od Nowa.

Rada Powiatu Stalowowolskiego:

W Radzie Powiatu Stalowowolskiego dominują przedstawiciele Prawa i Sprawiedliwości (PiS), którzy zdobyli 15 na 21 mandatów. Pozostałe miejsca zajmują członkowie Forum Mieszkańców, Trzeciej Drogi oraz komitetu Stalowa Wola od Nowa – Powiat od Nowa.

Sejmik Województwa Podkarpackiego:

W Sejmiku Województwa Podkarpackiego zasiadają przedstawiciele ogólnopolskich partii politycznych, takich jak Prawo i Sprawiedliwość (PiS), Koalicja Obywatelska (KO), Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL) oraz przedstawiciele innych ugrupowań. Szczegółowe informacje na temat składu sejmiku można znaleźć na oficjalnej stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego lub w serwisie Państwowej Komisji Wyborczej.

5. Rozwiązanie krzyżówki

1. **Opozycja** – polityczni przeciwnicy rządu zasiadający w parlamencie
2. **Koalicja** – porozumienie partii politycznych o zbliżonych poglądach, zawierane w celu powołania wspólnego rządu
3. **Konserwatyści** – zwolennicy tradycyjnych wartości i przeciwnicy nadmiernego wpływu państwa na gospodarkę
4. **Statut** – dokument określający nazwę partii i kompetencje jej organów.
5. **PiS** – skrótowiec określający największą polską partię o poglądach prawicowych.
6. **Kampania** – działalność wyborcza, której celem jest przekonanie wyborców do zagłosowania na określone stronnictwo polityczne.

Hasło: Polityka – działalność związana z funkcjonowaniem państwa, podejmowaniem decyzji oraz realizacją określonych celów społecznych i gospodarczych.